

บทที่ 2

กระบวนการกำหนดงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นหน่วยราชการบริหารส่วนท้องถิ่นที่มีพื้นที่อยู่ในชนบท โดยอยู่นอกเขตเทศบาลและเขตสุขาภิบาลของทุกจังหวัด (ยกเว้น กรุงเทพมหานคร) และมีสภาจังหวัดซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสภาจังหวัดที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในจังหวัด สภาจังหวัด จะทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยตำแหน่ง และมีปลัดจังหวัดทำหน้าที่เป็นปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด แบ่งส่วนราชการออกเป็น 1) สำนักงานเลขานุการจังหวัด และ 2) ส่วนต่าง ๆ เช่น ส่วนการคลัง ส่วนโยธา เป็นต้น

1. หลักการกำหนดงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

ในกระบวนการจัดทำงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถแบ่งขั้นตอนในการจัดทำงบประมาณออกเป็น 2 ขั้นตอน กล่าวคือ

1. ขั้นตอนการจัดทำเอกสารร่างข้อบัญญัติงบประมาณประจำปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยเริ่มตั้งแต่การเสนอของบประมาณของหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด การจัดทำเอกสารงบประมาณของสำนักงานเลขานุการจังหวัดเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะหัวหน้าฝ่ายบริหาร

2. ขั้นตอนการพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณประจำปีของสภาจังหวัด เริ่มจากฝ่ายบริหารได้เสนอร่างข้อบัญญัติงบประมาณเข้าสู่การพิจารณาของสภาจังหวัดจนถึงสภาจังหวัดได้พิจารณาอนุมัติ

1.1 การจัดทำเอกสารร่างข้อบัญญัติงบประมาณประจำปีขององค์การบริหาร
ส่วนจังหวัด มีขั้นตอนหรือวิธีการดังนี้

1) การเสนอของงบประมาณของหน่วยงานต่าง ๆ

สำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัด การประมาณการรายรับนับเป็นขั้นตอนเริ่มต้นของวิธีการจัดทำงบประมาณ¹ ทั้งนี้เนื่องจากกระทรวงมหาดไทยได้วางแนวทางการปฏิบัติในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยห้ามมิให้ตั้งรายจ่ายสูงกว่ารายรับและปกติต้องมีรายรับสูงกว่ารายจ่ายไม่น้อยกว่าร้อยละสามของรายรับ ในการประมาณการรายรับต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด หน่วยงานซึ่งมีหน้าที่ในการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (ส่วนอำเภอต่าง ๆ) จะเป็นผู้ประมาณการว่าจะจัดเก็บรายได้เป็นจำนวนเท่าใด รายได้เหล่านี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของรายได้แท้จริงเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถแยกออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามลักษณะการจัดเก็บคือ

- (1) รายได้ที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถดำเนินการจัดเก็บเองได้
- (2) รายได้ที่รัฐบาลจัดเก็บให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด
- (3) รายได้ที่รัฐบาลให้อุดหนุน

เมื่อได้มีการประมาณการรายรับทั้งหมดจากรายได้ต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในรอบปีงบประมาณแล้ว สำนักงานเลขาธิการจังหวัดซึ่งทำหน้าที่ในการจัดทำงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจะดำเนินการจัดสรรงบประมาณและแจ้งให้หน่วยงานต่าง ๆ ได้ทราบ สำหรับวิธีการจัดสรรงบประมาณให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ นั้น มิได้มีหลักเกณฑ์กำหนดไว้แน่นอน จึงเป็นเรื่องขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแต่ละแห่งในการกำหนดหลักเกณฑ์หรือกติกาในการจัดสรร

¹ กองราชการส่วนจังหวัดและตำบล กรมการปกครอง, "การบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด," วารสารราชการส่วนจังหวัดและตำบล 8 (กรกฎาคม-กันยายน 2534) : 17.

เมื่อหน่วยงานในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้รับแจ้งยอดวงเงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรแล้ว หน่วยงานต่าง ๆ ก็จะดำเนินการเสนอของบประมาณโดยจัดทำเป็นโครงการ สำหรับในการจัดทำงบประมาณของหน่วยงานต่าง ๆ นี้ กระทรวงมหาดไทยได้วางแนวทางให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดทุกแห่งถือปฏิบัติดังนี้

(1) การจัดทำงบประมาณของสภาตำบล ให้สภาตำบลเป็นผู้จัดทำงบประมาณตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณและการคลังของสภาตำบล พ.ศ. 2518 โดยพิจารณาคัดเลือกโครงการให้สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของประชาชนและความจำเป็นเร่งด่วนจากแผนของสภาตำบลแล้วให้ประธานสภาตำบลรวบรวมส่งอำเภอ เมื่อพิจารณาอนุมัติภายในวันที่ 31 มีนาคมของทุกปี

(2) การจัดทำงบประมาณของส่วนอำเภอและส่วนกิ่งอำเภอ ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ แต่งตั้งคณะกรรมการชั้นชุดหนึ่งประกอบด้วย

1. นายอำเภอหรือปลัดอำเภอ	เป็นกรรมการ
ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ	
2. ปลัดอำเภออาวุโส	เป็นกรรมการ
3. สมาชิกสภาจังหวัดในเขตอำเภอ	เป็นกรรมการ
4. ปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบประจำตำบล	เป็นกรรมการ
5. ประธานสภาตำบลทุกตำบล	เป็นกรรมการ
6. หัวหน้าหมวดการคลังอำเภอ	เป็นกรรมการ และ
	เลขานุการ

คณะกรรมการดังกล่าวทำหน้าที่ในการจัดทำโครงการ เสนอขอรับงบประมาณในส่วนที่เป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด รวมถึงการพิจารณากลับกรองงบประมาณของสภาตำบล เพื่อเสนอให้นายอำเภออนุมัติ โดยคำนึงถึงแนวนโยบายการพัฒนาชนบทของรัฐบาล ปัญหาความต้องการของประชาชน ตลอดจนความสำคัญเร่งด่วนของโครงการ เป็นหลักในการพิจารณา ทั้งนี้ให้มีการประสานโครงการที่จะขอรับงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดมิให้เกิดความซ้ำซ้อนกับโครงการที่ได้รับการจัดสรรเงินตามแผนพัฒนาจังหวัดหรือของหน่วยงาน

อื่น ๆ โดยให้ส่วนอำเภอพิจารณางบประมาณของสภาตำบลที่ได้รับอนุมัติแล้ว พร้อมกับงบประมาณของส่วนอำเภอและส่วนกิ่งอำเภอ ส่วนจังหวัดพิจารณาภายในวันที่ 30 เมษายน ของทุกปี²

เมื่อหน่วยงานในระดับอำเภอได้แก่ส่วนอำเภอต่าง ๆ ได้จัดทำโครงการเสนอขอรับงบประมาณในส่วนที่เป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและกลั่นกรองงบประมาณของสภาตำบลแล้ว ส่วนอำเภอต่าง ๆ ก็จะเสนอโครงการต่าง ๆ เหล่านี้ไปยังสำนักงานเลขานุการจังหวัด เพื่อให้สำนักงานเลขานุการจังหวัดนำเข้าสู่การพิจารณาจัดทำร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดต่อไป

2) การรวบรวมและจัดทำเอกสารร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

สำนักงานเลขานุการจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดจะทำหน้าที่เป็นหน่วยงานในการจัดเตรียมร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยเมื่อหน่วยงานในระดับอำเภอได้แก่ส่วนอำเภอต่าง ๆ และหน่วยงานในระดับจังหวัดได้แก่สำนักงานเลขานุการจังหวัด ส่วนการคลัง ส่วนโยธา ได้เสนอของบประมาณยังสำนักงานเลขานุการจังหวัดเพื่อเลขานุการจังหวัดจะได้รวบรวมแล้ว เสนอให้ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจารณาตรวจสอบวิเคราะห์และแก้ไขงบประมาณให้ถูกต้อง³

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²กระทรวงมหาดไทย, หนังสือด่วนมาก ที่ มท. 0412/ว.204 ลงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2527.

³กองราชการส่วนจังหวัดและตำบล กรมการปกครอง, "การบริหารงบประมาณ...", หน้า 21.

เมื่อปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้พิจารณาแล้ว กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติให้นำประมาณการรายรับและแผนโครงการใช้จ่ายเงินของหน่วยงานต่าง ๆ เสนอต่อคณะกรรมการพิจารณางบประมาณในระดับจังหวัดที่ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งขึ้น ซึ่งประกอบด้วย

1. ผู้ว่าราชการจังหวัด	เป็นประธานกรรมการ
2. รองผู้ว่าราชการจังหวัด	เป็นกรรมการ
3. ปลัดจังหวัด	เป็นกรรมการ
4. หัวหน้าส่วนอำเภอและกิ่งอำเภอ
ทุกแห่ง	เป็นกรรมการ
5. กรรมการการคลังประจำสภาจังหวัด	เป็นกรรมการ
6. หัวหน้าสำนักงานจังหวัด	เป็นกรรมการ
7. ผู้ตรวจการส่วนท้องถิ่น	เป็นกรรมการ
8. เจ้าหน้าที่ฝ่ายช่าง ซึ่งผู้ว่าราชการ
จังหวัดแต่งตั้งไม่เกิน 2 คน	เป็นกรรมการ
9. หัวหน้าส่วนการคลัง	เป็นกรรมการ
10. เลขานุการจังหวัด	เป็นกรรมการ และ
เลขานุการ

โดยให้คณะกรรมการดังกล่าว มีหน้าที่พิจารณางบประมาณในหมวดรายจ่ายต่าง ๆ และคัดเลือกโครงการที่เสนอขอรับงบประมาณของส่วนอำเภอ กิ่งอำเภอและหน่วยงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชน ตลอดจนความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการภายในวงเงินงบประมาณ สำหรับในขั้นตอนที่ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจเสนอโครงการที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นได้ แต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการในระดับจังหวัดด้วย⁴

⁴ กระทรวงมหาดไทย, หนังสือด่วนมาก ที่ มท.0412/ ว.204.

เมื่อคณะกรรมการพิจารณางบประมาณในระดับจังหวัดพิจารณาเสร็จเรียบร้อยแล้ว เลขานุการจังหวัดจะรวบรวมรายการใช้จ่ายต่าง ๆ เหล่านี้จัดทำเป็นร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อนำเสนอต่อสภาจังหวัด ภายใน 15 เดือนสิงหาคมของทุกปี

1.2 การนำร่างข้อบัญญัติงบประมาณเสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภาจังหวัด

เมื่อได้จัดทำร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดจะประกาศเรียกประชุมสภาจังหวัด โดยประธานสภาจังหวัดจะมีหนังสือนัดแจ้งประชุมพร้อมจัดส่งร่างข้อบัญญัติจังหวัดให้สมาชิกทราบก่อนประชุมไม่น้อยกว่า 3 วัน ในการพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีจะต้องประชุมพิจารณาเป็น 3 วาระ

วาระที่ 1 การประชุมสภาจังหวัดในขั้นต้นจะรับหลักการแห่งร่างข้อบัญญัติงบประมาณหรือไม่เรียกว่า "ขั้นรับหลักการ" และก่อนที่จะลงมติรับหลักการที่ประชุมจะลงมติให้ส่งคณะกรรมการพิจารณาหลักการแห่งร่างข้อบัญญัติก่อนก็ได้

สำหรับญัตติร่างข้อบัญญัติที่รับหลักการแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือสภาจังหวัดผู้ใดเห็นสมควรจะแก้ไขเพิ่มเติมก็ได้ ให้เสนอคำแปรญัตติล่วงหน้าเป็นหนังสือ โดยปกติให้แปรญัตติเป็นรายข้อ และเสนอต่อประธานคณะกรรมการการคลังภายในกำหนดระยะเวลาในกรณีที่สมาชิกเป็นผู้เสนอขอแปรญัตติจะต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า 4 คน

การแปรญัตติร่างข้อบัญญัติงบประมาณจะกระทำได้โดยการลดรายจ่ายและห้ามมิให้แปรญัตติตั้งรายจ่ายเพิ่มขึ้นใหม่ หรือเพิ่มเติมรายจ่าย หรือเปลี่ยนแปลงความประสงค์ของจำนวนเงินขออนุญาตจ่าย เว้นแต่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะเป็นผู้แปรญัตติและห้ามมิให้แปรญัตติในรายการและจำนวนเงิน ซึ่งมีข้อผูกพันอย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นดอกเบี้ยและเงินสงฆ์ใช้ตั้งเงินกู้รายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายตามกฎหมาย

วาระที่ 2 การพิจารณาร่างข้อบัญญัติ วาระที่ 2 ให้พิจารณาเริ่มต้นด้วยชื่อร่างข้อบัญญัติ คำปรารภ และเริ่มต้นลำดับข้อ หากสมาชิกผู้ใดต้องการอภิปรายในวาระนี้ให้

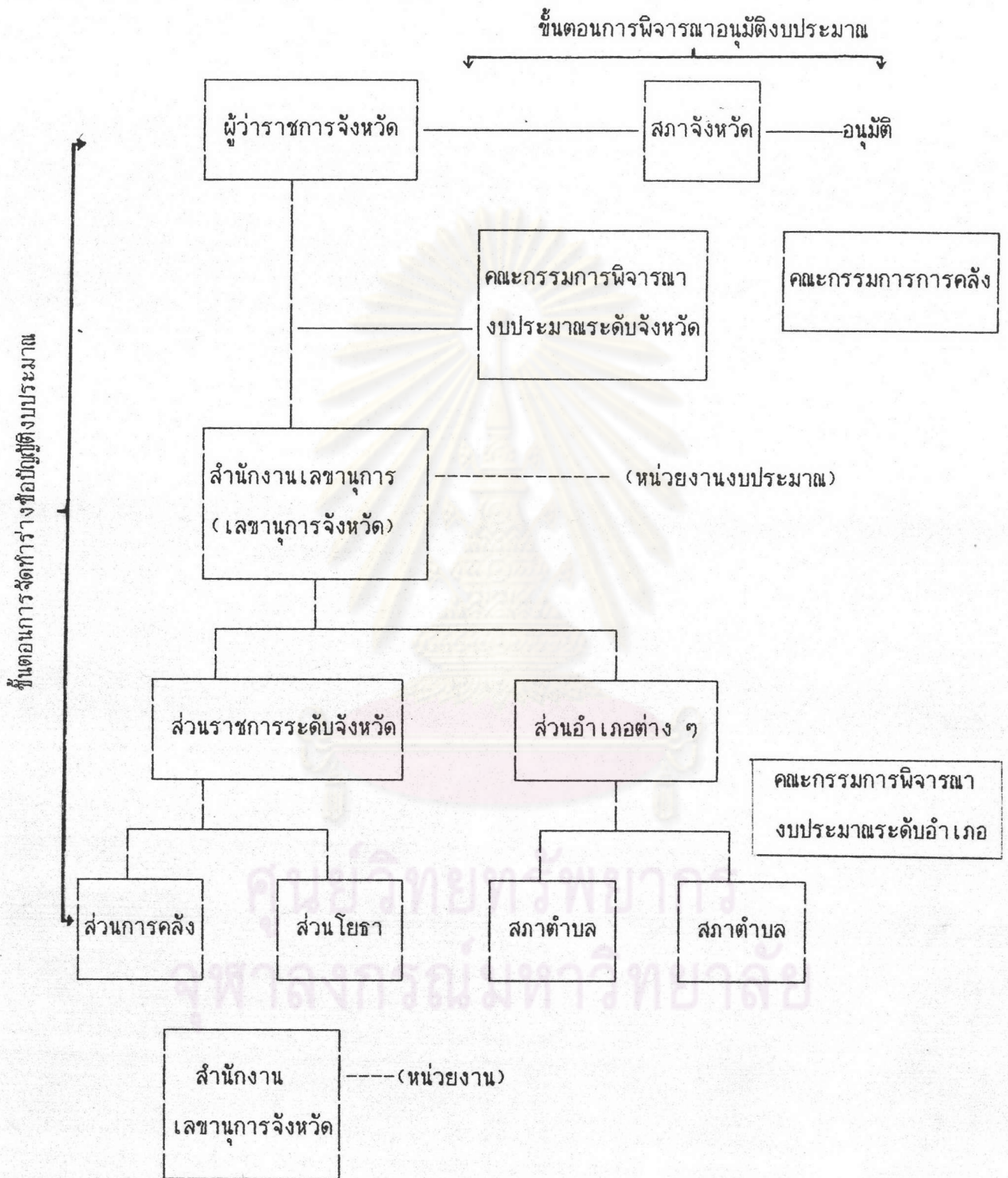
อภิปรายได้เฉพาะถ้อยคำหรือข้อความที่มีคำแปรญัตติหรือผู้แปรญัตติขอสงวนไว้อภิปรายในสภา

วาระที่ 3 ให้ที่ประชุมลงมติว่าร่างข้อบัญญัติงบประมาณจะใช้ได้หรือไม่ โดยปกติจะไม่มีกรอภิปราย เว้นแต่ที่ประชุมจะลงมติเป็นอย่างอื่น

เมื่อสภาจังหวัดลงมติให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติแล้ว ให้นำเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อลงชื่อภายใน 15 วันนับแต่วันที่ได้รับร่างนั้น ต่อจากนั้นจึงนำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายดังกล่าวมาใช้ในปีงบประมาณต่อไป

2. กระบวนการกำหนดงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร

องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร ได้กำหนดขั้นตอนกระบวนการในการจัดงบประมาณเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้กำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติไว้ อย่างไรก็ตามในส่วนที่เป็นรายละเอียดต่าง ๆ ที่กระทรวงมหาดไทยมิได้กำหนดไว้ เป็นเรื่องขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร ในการจัดทำงบประมาณของหน่วยงานภายใต้ขั้นตอนในการจัดทำงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตรจะเริ่มต้นด้วยการประมาณการรายรับทั้งหมด ที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร คาดว่าจะได้รับในปีงบประมาณ เมื่อประมาณการยอดวงเงินรายรับทั้งหมดแล้ว สำนักงานเลขานุการจังหวัดพิจิตรจะแจ้งให้หน่วยงานต่าง ๆ ได้เสนอโครงการต่าง ๆ เพื่อขอใช้งบประมาณที่เป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร สำหรับวงเงินงบประมาณที่หน่วยงานต่าง ๆ จะขอใช้ โดยปกติปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่งบประมาณจะจัดสรรให้หน่วยงานต่าง ๆ ภายในวงเงินที่ได้รับการจัดสรรในปีงบประมาณที่ผ่านมา

แผนภาพที่ 2.1 แสดงกลไกต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดทำงบประมาณ
องค์การบริหารส่วนจังหวัด

ปรีชา มีสมศักดิ์ เลขานุการจังหวัดพิจิตร ได้กล่าวถึงประเด็นนี้ว่า

...การขอใช้งบประมาณของหน่วยงานต่าง ๆ โดยปกติเราจะกำหนดให้เสนอขอ
ใช้งบประมาณโดยยึดวงเงินของปีงบประมาณที่ผ่านมาเป็นเกณฑ์ อาจจะมากหรือน้อยกว่าก็ได้ เพื่อเปิดโอกาสให้ทุก ๆ หน่วยงานมีอิสระอย่างเต็มที่ในการเสนอ
โครงการต่าง ๆ ขึ้นมา อย่างไรก็ตาม ปกติเป็นธรรมเนียมที่หน่วยงานจะเสนอ
ขอใช้งบประมาณ โดยยึดเกณฑ์ของปีที่ผ่านมาเป็นหลัก...⁵

ด้วยเหตุนี้ในขั้นตอนของการเสนอขอใช้งบประมาณ หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในระดับ
อำเภอ และหน่วยงานในระดับจังหวัด จึงมีอิสระอย่างเต็มที่ในการขอใช้เงินงบประมาณ
ดังนั้น การเสนอขอใช้เงินงบประมาณสำหรับโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงาน จึงนับเป็นขั้นตอน
เริ่มต้นในกระบวนการจัดท่างบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

2.1 การจัดทำเอกสารร่างข้อบัญญัติงบประมาณประจำปีขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัดพิจิตร

(1) การเสนอของบประมาณสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัด
องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร

สำหรับการเสนอขอใช้งบประมาณของส่วนอำเภอต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าว
มาแล้วในตอนต้น ส่วนอำเภอจะต้องเสนอโครงการเพื่อขอใช้เงินงบประมาณ 2 ส่วน

1) ส่วนแรกเป็นงบประมาณของสภาตำบลทุกตำบลในเขตอำเภอ และ 2) ส่วนที่สองเป็น
งบประมาณซึ่งเป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตรเอง

⁵สัมภาษณ์ ปรีชา มีสมศักดิ์, เลขานุการองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร,
7 กุมภาพันธ์ 2535.

พรชัย เหลืองทองคำ ปลัดอำเภอตะพานหิน ได้ให้ข้อเท็จจริงในการ
เสนอโครงการขอใช้งบประมาณที่เป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังนี้

...สำหรับงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร แยกออกเป็น 2 ส่วน

- (1) งบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร (ในส่วนของอำเภอ)
- (2) งบประมาณสภาตำบล

สำหรับงบประมาณสภาตำบล มีประมาณการใช้จ่ายเป็นไปตามประมาณการราย
รับ การจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ เงินรายได้สภาตำบลแต่ละแห่งและเงินรายได้
อื่น ๆ ที่จังหวัดจัดสรรให้ สำหรับงบประมาณรายจ่ายสภาตำบลนั้น ยอดประมาณ
การรายรับมีแน่นอนอยู่แล้ว โดยกฎหมายกำหนดให้นำมาใช้ในการพัฒนาตำบลได้
ไม่เกินร้อยละแปดสิบ ส่วนอีกร้อยละยี่สิบแบ่งเป็นรายได้จังหวัด ในการพิจารณา
งบประมาณของสภาตำบลก็จะแจ้งยอดวงเงินให้สภาตำบลได้ประชุมปรึกษาหารือ
และเสนอโครงการต่าง ๆ ขึ้นมาให้คณะกรรมการพิจารณางบประมาณในระดับ
อำเภอพิจารณา เมื่อสภาตำบลส่งโครงการให้ส่วนอำเภอ นายอำเภอจะพิจารณา
จากความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด เมื่อนายอำเภอเห็นชอบก็จะเสนอจังหวัด
เพื่อจัดทำเป็นข้อบัญญัติจังหวัด

ในส่วนเงินรายได้ของจังหวัด ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดนำมาจัดสรรให้หน่วยงาน
ต่าง ๆ นั้น จะกำหนดการจัดสรรเป็นไปตามรายหัวของสมาชิกสภาจังหวัด แต่
จำนวนไม่แน่นอนขึ้นกับงบประมาณในแต่ละปี ในส่วนนี้เมื่อได้รับมาแล้ว ส่วนอำเภอ
จะประชุมปลัดอำเภอ (ผู้รับผิดชอบแต่ละตำบล) ร่วมกับสมาชิกสภาจังหวัด โดยมี
นายอำเภอเป็นประธาน จะพิจารณาโครงการที่สภาตำบลเสนอว่ามีความเหมาะสม
มากน้อยเพียงใดในการแก้ไขปัญหา...

^๕สัมภาษณ์ พรชัย เหลืองทองคำ, ปลัดอำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร,

จากคำให้สัมภาษณ์ของ พรชัย เหลืองทองคำ จะพบว่าคณะกรรมการพิจารณางบประมาณในระดับอำเภอมีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบและกลั่นกรองโครงการต่าง ๆ ของส่วนอำเภอก่อนที่จะเสนอไปยังจังหวัด คณะกรรมการระดับอำเภอจะประกอบด้วย นายอำเภอ ปลัดอำเภอ สมาชิกสภาจังหวัดเขตอำเภอ ประธานสภาตำบลทุกตำบลร่วมกันพิจารณา

เมื่อส่วนอำเภอและหน่วยงานในระดับจังหวัดได้ประมาณการรายจ่ายต่าง ๆ โดยแยกออกเป็นงบรายจ่ายประจำและงบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นแล้วก็จะส่งโครงการขอใช้งบประมาณที่เป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนิจิตรไปยังสำนักงานเลขานุการจังหวัดนิจิตร เพื่อรวบรวมและจัดทำเป็นประมาณการรายจ่ายเตรียมเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณางบประมาณในระดับจังหวัดต่อไป

(2) การรวบรวมและจัดทำประมาณการรายรับ รายจ่าย และร่างข้อบัญญัติงบประมาณประจำปี

สำนักงานเลขานุการจังหวัดนิจิตร ซึ่งทำหน้าที่เป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการจัดทำเอกสารร่างข้อบัญญัติงบประมาณจะต้องรวบรวมข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ อาทิ ประมาณการรายรับ ประมาณการรายจ่ายของหน่วยงานต่าง ๆ และจัดเตรียมข้อมูลเหล่านี้เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณางบประมาณระดับจังหวัดต่อไป

ปรีชา มีสมศักดิ์ เลขานุการจังหวัดนิจิตร ได้กล่าวถึงการเสนอขอใช้งบประมาณของหน่วยงานต่าง ๆ ในระดับจังหวัดและระดับอำเภอ ดังต่อไปนี้

... สำหรับการประมาณการรายจ่ายของหน่วยงานต่าง ๆ ก็จะแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ งบประมาณที่เป็นรายจ่ายประจำและงบประมาณเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น งบประมาณที่เป็นรายจ่ายประจำมียอดประมาณการที่แน่นอนอยู่แล้ว เช่น เงินเดือน ค่าตอบแทน ค่าสาธารณูปโภค ฯลฯ การจัดสรรงบประมาณใน

ส่วนนี้ก็จะพิจารณาจากข้อเท็จจริงในบึงบรประมาที่ผ่านมา

ในส่วนบึงบรประมาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยปกติในการเสนอของบรประมา จากส่วนอำเภอต่าง ๆ จะให้ส่วนอำเภอได้เสนอโครงการต่าง ๆ อย่างอิสระ และจะนำบรประมาการรายจ่ายของหน่วยงานที่เสนอมารวบรวมให้คณะกรรมการ พิจารณางบรประมาในระดับจังหวัดได้พิจารณา โดยเรียงลำดับตามรายการ ต่าง ๆ...⁷

จากคำให้สัมภาษณ์ของปรีชา มีสมศักดิ์ จะพบว่าในการรวบรวมบรประมา การรายจ่ายต่าง ๆ ของหน่วยงานทั้งในระดับจังหวัดและส่วนอำเภอต่าง ๆ สำนักงานเลขานุการ จังหวัดจะได้นำบรประมาการรายจ่ายเหล่านี้ทั้งหมดนำเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณางบรประมา ระดับจังหวัด โดยไม่มีการตัดรายการใช้จ่ายใด ๆ แต่จะนำบรประมาการรายจ่ายเหล่านี้ เสนอ เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณางบรประมาในระดับจังหวัด เพื่อพิจารณาเรียง ตามรายการใช้จ่ายต่าง ๆ ของแต่ละหน่วยงาน (โปรดดูตารางบัญชีบรประมารายจ่ายส่วน ต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร ประจำปีบึงบรประมา 2535 ในภาคผนวก หน้า 132)

สำหรับการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณางบรประมาระดับจังหวัด ของจังหวัดพิจิตรนั้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตรได้ถือปฏิบัติตามแนวทางที่กระทรวง มหาดไทยได้กำหนดไว้ โดยแต่งตั้งบุคคลดังต่อไปนี้เป็นคณะกรรมการ⁸

⁷สัมภาษณ์ ปรีชา มีสมศักดิ์, 7 กุมภาพันธ์ 2535.

⁸คำสั่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร ที่ 311/2534 ลงวันที่ 25 พฤษภาคม

(1) ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตร	เป็นประธานกรรมการ
(2) รองผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตร	เป็นกรรมการ
(3) ปลัดจังหวัดพิจิตร	เป็นกรรมการ
(4) หัวหน้าส่วนอำเภอทุกอำเภอ	เป็นกรรมการ
(5) กรรมการการคลังประจำสภาจังหวัด	เป็นกรรมการ
(6) หัวหน้าสำนักงานจังหวัด	เป็นกรรมการ
(7) ผู้ตรวจการส่วนท้องถิ่น	เป็นกรรมการ
(8) หัวหน้าส่วนโยธา	เป็นกรรมการ
(9) หัวหน้าหมวดออกแบบและก่อสร้าง
ส่วนโยธา	เป็นกรรมการ
(10) หัวหน้าส่วนการคลัง	เป็นกรรมการ
(11) เลขานุการจังหวัด	เป็นกรรมการ และ
เลขานุการ
(12) หัวหน้าหมวดงบประมาณและ
โครงการ	เป็นกรรมการ และ
ผู้ช่วยเลขานุการ

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากคณะกรรมการจัดทำงบประมาณในระดับจังหวัด มีสมาชิกสภาจังหวัดเป็นกรรมการร่วมอย่างน้อย 1 คณะ ซึ่งได้แก่กรรมการการคลัง จำนวน 6 ท่าน ไม่ครบทุกอำเภอ การพิจารณาจัดสรรงบประมาณอาจเป็นไปอย่างไม่ทั่วถึงและไม่ตรงกับความต้องการ ซึ่งได้พิจารณาแล้วเห็นว่าการจัดทำร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2535 ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร เป็นเรื่องสำคัญยิ่งที่จะนำเงินไปพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า จึงเชิญประธานสภาจังหวัด สมาชิกสภาจังหวัดบางท่านที่เป็นตัวแทนของกลุ่มสมาชิกสภาจังหวัดมาประชุมร่วมกัน

รายงานการประชุมคณะกรรมการจัดทำงบประมาณในระดับจังหวัด เมื่อวันที่ 2
ธันวาคม 2534 เวลา 14.00 น. ณ ห้องประชุมศาลากลางจังหวัดพิจิตร.

ในที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณางบประมาณในระดับจังหวัดจะประกอบด้วย ข้าราชการและสมาชิกสภาจังหวัด ซึ่งดำรงตำแหน่งกรรมการการคลัง ส่วนอำเภอซึ่งไม่มีสมาชิกสภาจังหวัดเป็นกรรมการการคลังจะส่งสมาชิกสภาจังหวัดเข้าร่วมในฐานะตัวแทนกลุ่มสมาชิกสภาจังหวัด เมื่อพิจารณาบทบาทของคณะกรรมการพิจารณางบประมาณในระดับจังหวัด จะเห็นว่าคณะกรรมการดังกล่าวมีบทบาทสำคัญมากในการพิจารณาตัดทอนประมาณการรายจ่ายต่าง ๆ ของทุกหน่วยงานที่เสนอมา

ปรีชา มีสมศักดิ์ เลขานุการจังหวัดพิจิตร ได้กล่าวถึงบทบาทของคณะกรรมการพิจารณางบประมาณในระดับจังหวัดของจังหวัดพิจิตร ดังนี้

...ปกติประมาณการรายจ่ายต่าง ๆ ที่หน่วยงานแต่ละหน่วยงานเสนอมายังสำนักงานเลขานุการจังหวัด เลขานุการจังหวัดในฐานะเลขานุการคณะกรรมการพิจารณางบประมาณในระดับจังหวัดจะนำเสนอต่อคณะกรรมการฯ ทั้งหมด แม้ว่ายอดจะเกินประมาณการรายรับ... โดยในที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณางบประมาณ เรา(เลขานุการจังหวัด)จะเสนอรายการต่าง ๆ ที่เราคำนวณแบ่งสรรให้โดยให้เป็นทางเลือกแก่เขา(กรรมการ)ในการพิจารณา โดยปกติการแบ่งสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น จะเป็นเรื่องของส่วนอำเภอต่าง ๆ ดังนั้น เมื่อส่วนอำเภอเสนอประมาณการรายจ่ายมา เราก็จะนำเข้าสู่คณะกรรมการพิจารณางบประมาณระดับจังหวัดแล้วก็จะคำนวณแบ่งสรรให้พวกเขา (สมาชิกสภาจังหวัด และหัวหน้าส่วนอำเภอ) ได้พิจารณาเลือกที่จะเอาแนวทางไหน เช่นอาจจะหารเฉลี่ยเท่า ๆ กันทุกอำเภอ เป็นต้น สำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร จะเลือกเอาแนวทางจัดสรรให้ทุกส่วนอำเภอเท่า ๆ กัน และจัดสรรให้สมาชิกสภาจังหวัดเท่า ๆ กัน...¹⁰

¹⁰ สัมภาษณ์ ปรีชา มีสมศักดิ์, 26 เมษายน 2535.

ด้วยเหตุนี้การพิจารณาตัดทอนรายจ่ายต่าง ๆ ของทุกหน่วยงาน ตลอดจนการพิจารณาคัดเลือกประมาณการรายจ่ายเพื่อนำเข้าบรรจุในร่างข้อบัญญัติงบประมาณจังหวัด จึงเป็นบทบาทและอำนาจที่สำคัญของคณะกรรมการพิจารณางบประมาณในระดับจังหวัด

สำหรับผลการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณางบประมาณในระดับจังหวัดจะเป็นแนวทางให้เลขานุการจังหวัดพิจารณา รวบรวมและจัดทำเป็นร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเสนอต่อปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจารณา เพื่อนำเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาต่อไป

2.2 การพิจารณาร่างงบประมาณของสภาจังหวัดพิจารณา

สำหรับในขั้นตอนนี้ เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณา ได้รับร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีจากเจ้าหน้าที่งบประมาณ (ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจารณา) ก็จะนำร่างข้อบัญญัติงบประมาณเสนอสภาจังหวัด เพื่อพิจารณาอนุมัติต่อไปตามหลักการถ่วงดุลย์ และตรวจสอบอำนาจระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ

การพิจารณาของสภาจังหวัดจะเป็นไปตามแนวทางหลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยได้วางไว้คือ การพิจารณาจะแบ่งออกเป็น 3 วาระ กล่าวคือ

วาระที่ 1 เป็นขั้นรับหลักการ

ปรีชา มีสมศักดิ์ เลขานุการจังหวัดพิจารณา ได้กล่าวถึงการพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในขั้นตอนนี้ว่า

...สำหรับการพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณประจำปีของสภาจังหวัดก็จะแบ่งออกเป็น 3 วาระ ตามข้อบังคับการประชุมสภาจังหวัด ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้กำหนดไว้ วาระที่ 1 จะเป็นการพิจารณาในชั้นรับหลักการของร่างฯ โดยจะพิจารณาในเรื่องทั่ว ๆ ไป ก่อน เช่นความถูกต้องของเอกสาร หลักการต่าง ๆ และก็จะลงมติรับหลักการหรือไม่ หากรับหลักการก็จะส่งให้คณะกรรมการการคลังแปรญัตติ ซึ่งจะกำหนดระยะเวลาให้คณะกรรมการการคลังได้พิจารณา คณะกรรมการการคลังก็จะเป็นผู้รับคำแปรญัตติของสมาชิกสภาจังหวัดในการแปรญัตติตัดทอนงบประมาณ เมื่อครบกำหนดระยะเวลา คณะกรรมการการคลังก็จะพิจารณาคำแปรญัตติต่าง ๆ เหล่านั้น สมควรเพิ่มหรือตัดทอนรายจ่ายต่าง ๆ ตามคำแปรญัตติหรือไม่

คณะกรรมการการคลังจะพิจารณาทุกคำแปรญัตติที่เสนอมามีเหตุผลหรือไม่ โดยอาจเรียกหัวหน้าส่วนหรือสมาชิกสภาจังหวัด มาชี้แจงข้อเท็จจริงหากคำแปรญัตติดังกล่าวมีเหตุผลก็จะตัดทอนรายจ่ายออกไป หากไม่มีเหตุผลเพียงพอก็จะยืนยันตามร่างเดิม

ดังนั้น อำนาจในการวินิจฉัยคำแปรญัตติต่าง ๆ จึงเป็นอำนาจของคณะกรรมการการคลัง ยกเว้นสมาชิกสภาจังหวัดสงวนคำแปรญัตติไว้ อภิปรายในสภาจังหวัด ในกรณีนี้กรรมการการคลังหากไม่เห็นด้วย ก็ยังไม่สามารถพิจารณาได้ ต้องลงมติในสภาจังหวัด...¹¹

จากคำให้สัมภาษณ์ของ ปรีชา มีสมศักดิ์ จะเห็นได้ว่าในขั้นตอนการพิจารณา ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนิจิตร สมาชิกสภาจังหวัด ซึ่งดำรงตำแหน่งคณะกรรมการการคลังจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพิจารณาตัดทอนรายจ่ายต่าง ๆ ตลอดจนการเพิ่มเติมรายจ่ายในร่างข้อบัญญัติงบประมาณของฝ่ายบริหาร ทั้งนี้เพราะ

¹¹ สัมภาษณ์ ปรีชา มีสมศักดิ์, 7 กุมภาพันธ์ 2535.

คณะกรรมการการคลังจะเป็นผู้พิจารณาคำแปรญัตติของสมาชิกสภาจังหวัดที่เสนอตัดทอนรายจ่ายต่าง ๆ ในร่างข้อบัญญัติ ว่ามีความสมเหตุสมผลหรือไม่ หากไม่สมเหตุสมผลคำแปรญัตติดังกล่าวก็จะตัดไปด้วยบทบาทของคณะกรรมการการคลังที่มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงแก้ไขร่างข้อบัญญัติงบประมาณของฝ่ายบริหาร ในลักษณะเช่นนี้ จึงทำให้กรรมการการคลัง เป็นผู้ที่มีบทบาทเหนือสมาชิกสภาจังหวัดท่านอื่น ๆ ในการพิจารณางบประมาณและในการพิจารณาร่างงบประมาณโดยสภาจังหวัด คณะกรรมการการคลัง จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในชั้นตอนนี้

คณะกรรมการการคลัง* สภาจังหวัดนิจิตร จะประกอบไปด้วย

- (1) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ
- (2) สมาชิกสภาจังหวัดจำนวน 6 ท่าน เป็นกรรมการ

พรชัย เหลืองทองคำ ปลัดอำเภอดะพวนหิน ได้กล่าวถึงความสำคัญของสมาชิกสภาจังหวัดที่ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการการคลังว่า

"...ในจังหวัด ผู้ที่มีบทบาทสำคัญอยู่ที่สมาชิกสภาจังหวัด โดยเฉพาะบุคคลที่ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการการคลัง จะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพิจารณางบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนิจิตรแต่ละปี..."¹²

โดยปกติคณะกรรมการการคลังจะเป็นตัวแทนของสภาจังหวัดในการพิจารณารายละเอียดของร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายของฝ่ายบริหาร ซึ่งจะพิจารณาในประเด็น

* กรรมการการคลัง 6 ท่าน สำหรับการพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณองค์การบริหารส่วนจังหวัดนิจิตร ในปี พ.ศ. 2535 ได้แก่ สมาชิกสภาจังหวัด จากอำเภอดะพวนหิน อำเภอเมือง, อำเภอบางมูลนาก, อำเภอทับคล้อ, อำเภอวังทรายพูน, อำเภอสามง่าม.

¹² สัมภาษณ์ พรชัย เหลืองทองคำ, 16 กุมภาพันธ์ 2535.

ของการตัดทอนรายจ่ายต่าง ๆ ของฝ่ายบริหารที่เห็นว่าไม่จำเป็นออกไป ด้วยเหตุนี้เองอำนาจการตัดสินใจของงบประมาณ โดยพิจารณาเสนอแปรรูปตัดทอนงบประมาณรายจ่าย จึงเป็นบทบาทที่สำคัญของสมาชิกสภาจังหวัดที่เป็นกรรมการการคลัง

เมื่อพิจารณาบทบาทของคณะกรรมการการคลังต่อกระบวนการกำหนดงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร จะพบว่าคณะกรรมการการคลังจะเข้ามามีส่วนร่วมสำคัญต่อกระบวนการจัดทำงบประมาณ 2 บทบาท กล่าวคือ

ประการแรก ในฐานะฝ่ายบริหาร เข้าร่วมในการพิจารณาโครงการหรือการเสนอขอรายจ่ายของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในระดับจังหวัดและระดับอำเภอ ในฐานะกรรมการพิจารณางบประมาณในระดับจังหวัด

ประการต่อมา ในฐานะตัวแทนของสภาจังหวัด พิจารณาตรวจสอบรายการต่าง ๆ ในร่างข้อบัญญัติงบประมาณประจำปีของฝ่ายบริหาร

ด้วยสถานภาพทั้ง 2 บทบาทของกรรมการการคลัง จึงทำให้สมาชิกสภาจังหวัดที่ดำรงตำแหน่งกรรมการการคลังมีความสำคัญต่อการจัดทำงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตรมากกว่าสมาชิกสภาจังหวัดท่านอื่น ๆ

เมื่อคณะกรรมการการคลังได้พิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายและคำแปรญัตติของสมาชิกสภาจังหวัดเรียบร้อยแล้ว ก็จะส่งคืนสภาจังหวัดเพื่อนำเข้าในวาระที่ 2 ของการพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณ

ในการพิจารณาวาระที่ 2 ก็จะพิจารณาเรียงตามลำดับตั้งแต่ชื่อร่างข้อบัญญัติ ตลอดจนรายละเอียดในประมาณการรายจ่าย หากสมาชิกสภาจังหวัดจะอภิปรายจะทำได้เฉพาะถ้อยคำหรือข้อความที่มีคำแปรญัตติหรือผู้แปรญัตติขอสงวนไว้อภิปรายในสภาจังหวัด

การพิจารณาในวาระที่ 3 เป็นการพิจารณาอนุมัติในวาระนี้จะไม่มีการอภิปราย แต่เป็นการลงมติให้ความเห็นชอบ เนื่องจากร่างงบประมาณที่จัดทำขึ้นเป็นการประสานประโยชน์ระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ ตั้งแต่การริเริ่มเสนอโครงการ การรวบรวมจัดทำร่างข้อบัญญัติงบประมาณ จนถึงขั้นการพิจารณาแปรญัตติต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้โอกาสที่ร่างข้อบัญญัติงบประมาณจะไม่ผ่านการพิจารณาในวาระที่ 3 จึงเป็นไปได้น้อยมาก สำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตรแล้ว ไม่เคยปรากฏว่าสภาจังหวัดพิจิตรจะไม่อนุมัติร่างข้อบัญญัติงบประมาณของฝ่ายบริหารเลย

จากที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดเป็นการแสดงให้เห็นกระบวนการในการจัดทำงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร ในข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร จะเห็นได้ว่ากระบวนการจัดทำงบประมาณนี้มีขั้นตอนที่สำคัญในการจัดสรรงบประมาณ 3 ขั้นตอน คือ

(1) ขั้นตอนการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นลงในพื้นที่ต่าง ๆ ของส่วนอำเภอ ซึ่งเป็นหน่วยงานในระดับอำเภอ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร จะเห็นได้ว่าการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้สำหรับโครงการพัฒนาท้องถิ่นต่าง ๆ ในส่วนอำเภอเป็นอำนาจของคณะกรรมการพิจารณางบประมาณในระดับอำเภอในการพิจารณาเรียงลำดับความสำคัญของโครงการต่าง ๆ ที่หน่วยงานจะเสนอให้สำนักงานเลขาธิการจังหวัดรวบรวมจัดทำร่างข้อบัญญัติงบประมาณ

ภายใต้โครงสร้างของคณะกรรมการพิจารณางบประมาณในระดับอำเภอ จะพบว่า ประกอบด้วยบุคคล 3 ฝ่ายที่สำคัญคือ (1) ข้าราชการส่วนภูมิภาค ได้แก่ นายอำเภอ ปลัดอำเภอ (2) สมาชิกสภาจังหวัดในเขตอำเภอ (3) ตัวแทนสภาตำบล คำถามที่สำคัญก็คือ ในคณะกรรมการพิจารณางบประมาณในระดับอำเภอ ใครแสดงบทบาทในการพิจารณาเสนอโครงการพัฒนาต่าง ๆ อย่างไร และผลที่ออกมาจะเป็นไปในลักษณะเช่นใด ประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้หากพิจารณาในมิติทางการเมือง จึงเป็นเรื่องของการจัดสรรสิ่งมีคุณค่าในสังคมให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้ จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงประเด็นที่ว่าใครใช้อำนาจอะไร และผลการใช้อำนาจแต่ละฝ่ายเป็นประการใด

(2) ในขั้นตอนการพิจารณาจัดทำร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญของคณะกรรมการพิจารณางบประมาณในระดับจังหวัด ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้จะประกอบไปด้วยบุคคลหลายฝ่าย ตั้งแต่ข้าราชการส่วนภูมิภาค สมาชิกสภาจังหวัด หัวหน้าหน่วยงานทุกหน่วยในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร เป็นต้น ในลักษณะเช่นการพิจารณาข้อเสนอต่าง ๆ ของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อจัดทำเป็นร่างข้อบัญญัติจังหวัด จึงเป็นอำนาจที่สำคัญของคณะกรรมการชุดดังกล่าว คำถามที่เกิดขึ้นตรงจุดนี้ก็คือประเด็นที่ว่า ในการพิจารณาจัดทำร่างข้อบัญญัติงบประมาณเหล่านี้ กรรมการทุกฝ่ายได้แสดงบทบาทอย่างไรในการแบ่งสรรเงินงบประมาณให้กับโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงาน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการแสดงบทบาทของกรรมการชุดนี้เป็นไปในลักษณะเช่นใด ใครเป็นผู้ใช้อำนาจใช้อย่างไร และผลลัพธ์ที่ออกมาเป็นอย่างไร

(3) ในขั้นตอนสุดท้าย เป็นเรื่องของผลการพิจารณาร่างงบประมาณในสภาจังหวัด ซึ่งเป็นเรื่องของคณะกรรมการการคลังของสภาจังหวัด ในการพิจารณารายละเอียดของร่างงบประมาณฝ่ายบริหาร ในจุดนี้จึงเป็นเรื่องของการต่อสู้ระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติขององค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ฝ่ายบริหารจะใช้กลวิธีใดในการทำให้ร่างข้อบัญญัติผ่านการพิจารณาอนุมัติจากสภาจังหวัด ในขณะที่เดียวกันบทบาทของกรรมการการคลัง ในการพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณจะเป็นไปในลักษณะเช่นใด ผลลัพธ์เหล่านี้จะออกมาในรูปใด

จากประเด็นสำคัญ 3 ประการข้างต้น ภายใต้กระบวนการกำหนดงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร จึงเป็นขอบเขตที่เหตุการณ์หรือปฏิสัมพันธ์ของผู้มีส่วนร่วมในการกระบวนการงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเกิดขึ้น ซึ่งนับเป็นประเด็นที่สำคัญในการศึกษาวิเคราะห์ กระบวนการจัดสรรงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร

ด้วยเหตุนี้ ในบทของการศึกษาวิเคราะห์กระบวนการกำหนดงบประมาณของจังหวัดพิจิตรในบทต่อไปจึงให้ความสำคัญต่อประเด็นเหล่านี้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงให้เห็น

เห็นภาพที่ปรากฏในกระบวนการกำหนดงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตรใน
3 ขั้นตอนข้างต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย